16 Jaar, No. 34. — 's HERTOGENBOSCH. — Zaturdag 16 Maart 1844

DE NOORD-BRABANDER

Staat- en Letterkundig Dagblad.

ABONNEMENTS-PRIJS
voor de Stad ƒ 12.
Franco per post » 14.

DICERE VERUM QUID VETAT?
HORATIUS.

ADVERTENTIEN
15 cents de regel
behalve 35 cents zegel.

(*Verschijnende driemalen in de week*: Dingsdag, Donderdag *en* Zaturdag.)

DE PUBLIEKE OPINIE.

De heer VAN HALL heeft zich tijdens de debatten over de zoogenaamde groote wet, het zoo belagchelijk als onstaatkundig genoegen gegeven, om, van de hoogte zijner ministerieele zetels laag neer te zien op de vrije pers, en wat men gewoon is te noemen de publieke opinie.

De heer GEVERS VAN ENDEGEEST, Zuid-Hollands toonbeeld van parlementaire welvoegelijkheid, en de phaenix der wijze diplomatieke voorzigtigheid, had den minister daarin het „verleidend voorbeeld gegeven. *Verba movent; exempla trahunt.*

Intusschen de heer VAN HALL zou wel gedaan hebben te gedenken, dat hij op een geheel ander terrein stond, dan zijn kollega de beruchte heer GEVERS.

Er was een tijd, namelijk onder de oude regering, toen ook de heer VAN HALL niet slechts tot de nu in zijne oogen, zoo weinig te achten publieke opinie behoorde; maar dat hij zelfs deel maakte van de toenmalige, volgens zijne huidige denkbeelden, laakbare en daarom verachtelijke oppositie-pers.

Was toen de heer VAN HALL *een ongeroepen geneesheer, welke de kwaal hem nauwelijks bekend, trachtte te vergrooten, of een onrustStoker, die door zijn ijdel geschreeuw zich noodzakelijk wenschte te maken*, gelijk hij nu zijne opvolgers in het bestrijden der ministeriele maatregelen noemt? Of is de pers dat eerst geworden, sinds de heer VAN HALL minister is? Of zou niemand goede trouw kunnen bezitten, dan de minister en zijne trawanten? Of zou zich soms de minister van finantien de gave der onfeilbaarheid willen hebben toegekend? De aanmatiging zou even weinig gering zijn, als de drie honderd tonnen gouds, welke men der natie afvraagt.

Het begint nu reeds te blijken, wat er van de onfeilbaarheid van den heer VAN HALL is. De minister verkoos geene andere publieke opinie te erkennen, als die der Tweede Kamer. Die verklaring kon misschien in staat zijn, het onschuldig eergevoel van een of ander lid der kamer te prikkelen; zij was oneindig minder geschikt, om der natie vijf en dertig millioen belasting welgevallig te doen worden.

En ziet! nog maar eenige dagen verloopen nadat de minister op zulken hoogen toon in de Kamer had beslist, wat men door publieke opinie had te verstaan, toen de natie op hare beurt zich haastte den minister een plegtig desaveu te geven.

Volgens des ministers theorie, moest de aanneming zijner groote, dat is monsterwet, der publieke opinie aangenaam zijn. Immers zij was der meerderheid van de Tweede Kamer aangenaam.

De natie integendeel had er genoegen in den minister te doen weten, dat zijne stelling paradox was, en zij deed het op eene, in Nederland ongekende, zeer beteekenende wijze.

Sommige ja-broers werden zelfs in Holland tot onbegrijpelijke verergernis van den heer GEVERS VAN ENDEGEEST, bij hunne te huis komst, zeer koel ontvangen. Hier en daar bleef het er zelfs niet bij.

In andere provinciën werden de leden der Kamer, welke zich met kracht tegen de wet, hadden verklaard, met algemeen genoegen onthaald.

In Noord-Braband, werd te Tilburg en te Eindhoven eene serenade bereid voor de heeren MUTSAERS en DE JONG VAN BEEK EN DONK. Hun vermogende invloed was alleen in staat om die openlijke betuiging aan hunne afkeurende stem niet te doen plaats hebben. Hetzelfde viel voor te Arnhem met den heer NEDERMEYER VAN ROSENTHAL, die met dezelfde bescheidenheid dusdanig blijk van goedkeuring wist te voorkomen.

De graaf VAN RECHTEREN, die alleen uit Overijssel tegen de wet was geweest, werd te Kampen door veertig leden eener societeit een dankadres aangeboden voor zijne houding met betrekking tot de wet.

De heeren MICHIELS VAN VERDUYNEN en PETIT werd te Roermonde eene serenade gebragt, onder de luide toejuichingen der bevolking, die zich in talloze kreten van *leve* die vertegenwoordigers lucht gaf.

En in Groningen was de policie alleen in staat te beletten, dat den eenigen vertegenwoordiger dier provincie, die de wet had bestreden, den heer STAR BUSMAN eene serenade gebragt werd.

Die manifestatien zijn bij onze kalme bevolking zoo ongewoon, zoo vreemd, dat ieder daaruit teregt mag afleiden, dat de publieke opinie der natie, geheel is afgezonderd van die der koterien, welke in de Kamer zetelen.

Wij willen hopen, dat er een tijd zal komen, waarin ook de heer VAN HALL zulks zal willen gelooven. Bidden wij den hemel, dat dit niet geschiede, als het te laat zal zijn.

ITALIE.

Van de Italiaansche grenzen wordt onder dagteekening van 1 Maart gemeld:

» Op de verklaring, welke de Porte ter zake van de moeijelijkheden tusschen het koningrijk Sardinie en Tunis gedaan heeft, is door het hof van Turin geantwoord, dat Sardinie aan de Porte geenszins haar souverein gezag over de regering van Tunis wil betwisten; dat intusschen, vermits de Bey een regtstreeks met Sardinie gesloten verdrag eigenmagtig verbroken had, aan Sardinie het regt om deswege voldoening te vragen niet kon ontnomen worden; dat de geschiedenis genoeg voorbeelden oplevert, dat andere Staten een dergelijk regt hebben doen gelden tegen regeringen waarover de Porte beweerde het oppergezag uit te oefenen; dat intusschen Sardinie, welks vredelievende gezindheid algemeen even bekend is als zijne standvastigheid in het handhaven van zijn goed regt, niet twijfelt of de Porte zal zich te Tunis weten te doen gehoorzamen, en den Bey dwingen tot het geven van eene genoegzame voldoening.

» Inmiddels heeft de Sardinische regering dezer dagen eene leening van vier millioen livre gesloten, waarvan het grootste gedeelte bestemd is tot dekking der kosten van de uitrusting der expeditie tegen Tunis. Het smaldeel lag volgens de jongste berigten nog altijd te Kagliari, alwaar het nog meerder troepen innemen en het bevel tot uitzeilen afwachten moest. Op den Bey schijnen deze uitrustingen geen indruk te maken; hij toont ten minste nog hoegenaamd geene neiging om toe te geven. In allen gevalle verwacht men, dat het geschil, nog voor het tot dadelijkheden komt, door de bemiddeling van Engeland, Frankrijk en Napels beslecht zal worden; maar of Sardinie voor de kosten, die het heeft moeten maken, vergoeding zal erlangen, daaraan wordt zelfs te Turin getwijfeld.”

DUITSCHLAND.

STOKHOLM, 1 Maart. Het heden uitgegeven bulletin, betreffende den toestand des Konings, luidt aldus: » Z. M. heeft eenen onrustigen nacht doorgebragt en eerst tegen den morgen een weinig geslapen; de toestand blijft overigens nog geheel dezelfde.”

De bulletins wegens den gezondheidstoestand van den Erfprins Karel, zijn sedert den 28 Februarij niet meer verschenen, bevindende zich Z. K. H. op eenen volkomen weg van beterschap.

(*Börsenhalle*)

— WEENEN, 5 Maart. De graaf van Buol-Schauenstein, thans Oostenrijksch gezant aan het hof van Stuttgard, is bestemd om den thans nog onvervulden gezantschapspost te 's Hage te gaan vervullen.

Volgens tijdingen uit Görts heeft zich de toestand des Hertogs van Angoulême wederom aanmerkelijk verbeterd.

— MUNCHEN, [illegible] de laatste dagen zijn de G[illegible] wederom [illegible] ter sprake gebragt, [illegible] de jongst ontvangen brieven uit Athene in geenen deele van [illegible]

gewigtigen inhoud zijn als velen hadden gedacht te mogen verwachten. Twee zaken schijnen evenwel niet onopgemerkt te moeten blijven. Een brief van zeer goeden kant zegt, dat onder de heterochthonen zich eene zoo sterke partij voor het herstel des onbeperkten koningschaps heeft gevormd, dat derzelver kuiperijen door de vreemde gezanten, inzonderheid door de vertegenwoordigers der beschermende mogendheden, niet meer met onverschilligheid konden worden aangezien, dat hieruit eene officiele aanvraag bij Koning Otto was gevolgd, door wien op stelligen toon was geantwoord, » dat de Grieken hem de konstitutie hadden afgedwongen, doch dat hij in geen geval wederom het onbeperkte gezag over hen zoude voeren." Dat overigens de partij van die Grieken, welke den 15 Sept. als eenen heilloozen dag beschouwen, niet slechts onder de heterochthonen, maar zelfs onder de moreotische en mainotische hoofden steeds nieuwe aanhangers vindt, is aan geenen twijfel onderworpen. Voor niemand kan ook ten laatste eene streng gelijk gehandhaafde staatsregeling, gelijk over het algemeen iedere verpligtende wet, ligtelijker gehaat worden, dan voor personen, die wel de woorden vrijheid en volkswelvaart op hunne banier voeren, doch daaronder niets anders verstaan dan teugelloosheid voor zich zelven en voor anderen het geluk van te mogen behouden wat hun niet wordt ontroofd. Theodoor Grivas, bijgenaamd de gendarmenbrander, wegens zijne afschuwelijkheden als bendenhoofd, Makrijannis de roover, en nog wel vijftig hoofden van soortgelijk allooi, zoude men kunnen noemen, in wier mond alles, wat zij van het welzijn des vaderlands spreken, zich vertoont als de bitterste bespotting van trouw en waarheid. Eene tweede opmerkenswaardige omstandigheid schijnt dit te zijn, dat de nieuwste hier ontvangen brieven uit Parijs tegelijk met zoo even uit Athene aangekomen berigten, melden, dat het plan bestaat, om het Grieksche gouvernement, door een voorschot van ettelijke millioenen op de achterstallige belastingen, uit deszelfs tegenwoordige, wezentlijk drukkende, geldverlegenheid te redden.

De rust bleef door het gansche land ongestoord.

ALZEI, 9 Maart. Heden werd het vonnis uitgesproken in de zaak van den Hr. Maurits von Haber, die tot het minimum der straf, zes maanden vesting-arrest, veroordeeld werd. Zijne beide sekundanten werden geheel vrijgesproken.

(*Köln Zeit*)

ZWITSERLAND

De Katholijke kantons, welke in der tijd tegen de opheffing der Argausche kloosters geprotesteerd hebben, hebben besloten vóór de sluiting van den bondsdag van 1844, eene nieuwe vergadering bijeen te roepen. Te gelijker tijd zal Oostenrijk, zijn protest van 1841 vernieuwen, ten aanzien der opheffing van het klooster van Muri, hetwelk vroeger het huis van Habsburg toebehoorde, en waarop het Lorrijnsche huis thans als erfgenaam aanspraak maakt.

ENGELAND

Dingsdag 9 Maart zal het groot, den heer O'Connell te Londen aangeboden feestmaal plaats hebben. Een groot getal leden der beide kamers zullen daaraan deel nemen. Er zijn 1200 uitnoodigingen gedaan.

-- Prins Albert zal tegen Paschen een uitstap naar het vaste land doen, en zijne bedroefde bloedverwanten te Coburg gaan bezoeken.

Gedurende de afgeloopene week is er uit de haven van Londen, 39,000 oncen gemunt zilver, en 4,000 oncen zilver in baren, naar Rotterdam uitgevoerd.

SPANJE.

Alicante heeft zich eindelijk onderworpen. De bevolking en het garnizoen, na tegen den bevelhebber Bonel te zijn opgestaan, en hem verdreven te hebben, hebben de poorten voor de koninklijke troepen geopend, welke onmiddelijk de stad en de forten hebben bezet.

De Generaal Roncali is wel spoedig met zijn legercorps reeds naar Carthagena op weg. Ongetwijfeld zal deze stad ook weldra capituleeren; en er is alle grond te veronderstellen » dat als Maria Christina hare intrede in Madrid doet, rust en orde in Spanje zullen hersteld zijn.

De Koningin-moeder wordt in de hoofdstad met ongeduld verwacht; men maakt de schitterendste toebereidselen, om haar met luister te ontvangen. De koningin door den generaal Narvaez vergezeld, heeft zich naar Aranguez begeven om daar hare doorluchtige moeder op te wachten.

De dagbladen behelzen niets nieuws ten aanzien der onlangs ontdekte zamenzwering. Het scheen dat zij uitgebreide vertakkingen had en in verband stond met de portugeesche oproerlingen. Het is der regering gelukt eenige brieven te onderscheppen, welke haar op het spoor der schuldigen zullen brengen. -- Men zegt dat het eerste deel der gedenkschriften van Maria Christina ter perse is en eerstdaags zal verschijnen.

Een engelsch fregat heeft het hoofd den opstandelingen Bonel aan boord genomen.

FRANKRIJK

PARIJS 11 Maart.

Gisteren hebben verscheiden Ministers eene zeer langdurige konferentie met den Koning gehouden.

Men zegt dat de Koning het sluiten der Kamers, en zelfs zijn naamdag op den 1 Mei, niet zal afwachten om zijn verblijf te St. Kloud te vestigen, en dat het Hof de Tuillerijën in de eerste dagen van April zal verlaten.

Prins Maximiliaan van Beijeren, die zich reeds sedert ongeveer eene maand in deze hoofdstad bevindt, is niet voor eergisteren aan het Hof voorgesteld geworden.

De prins van Wallerstein, door der Koning van Beijeren met eene speciale zending betrekkelijk Griekenland herwaarts gezonden, vertrekt eerstdaags van hier naar Londen.

Aan de zaak der petitien tegen de fortifikatien van Parijs heeft de Kamer der Gedeputeerden gisteren een einde gemaakt, door over te gaan tot de orde van den dag.

De Kommissie uit de Kamer der Gedeputeerden, met het onderzoek der wet op de geheime fondsen belast, heeft zich heden vereenigd. Door den heer Berger, een der leden dier Kommissie, is een aantal vragen aan de Ministers van Oorlog, Buitenlandsche Zaken, welke zich allen derwaarts begeven hadden, ten opzigte van de bestemming dier fondsen gerigt. Op al deze vragen is door hen, inzonderheid door den heer Guizot, omtrent alles wat de buitenlandsche politiek betrof, uitvoerig en duidelijk geantwoord. Vervolgens is de heer Vige tot rapporteur benoemd.

Heden verzekert men dat de wet op het middelbaar onderwijs ingetrokken zal worden, en wel omdat anders de Kommissie uit de Kamer der Pairs den Minister van Openbaar Onderwijs zijne attributen als grootmeester der Universiteit zou willen ontnemen.

Een ministerieël dagblad deelt een brief uit Makao van den 15 December 1843 mede, welke op een der fransche schepen in de wateren van China schijnt geschreven te zijn. Hierin wordt eerst gemeld dat de fransche divisie bij de Chinezen, Japannezen en alle andere indische volken groote bewondering heeft verwekt, en het voor den handel van Frankrijk in de wateren van China gunstig is dat reeds niet vroeger een fransch eskader zich daar heeft vertoond. Verder luidt die brief aldus: " De sporen van den oorlog met de Engelschen zijn geheel uitgewischt. Canton, dat groote middelpunt van den handel, die ontzaggelijke stad, is volkomen rustig. De nijverheid, de zuilhandel en de verstandhouding tusschen Europeanen en Chinezen konden niet beter gewenscht worden. Franschen, Amerikanen en Hollanders worden door de mandarijnen en chinesche kooplieden even goed behandeld als de Engelschen. " Een weinig verder wordt melding gemaakt van een verschrikkelijk maar tevens prachtig schouwspel, namelijk een brand, door welken vijftien a zestien honderd huizen in de asch zijn gelegd. Twee dagen na deze verwoesting sprong een kochinchineesche barre met de gansche equipage in de lucht, waardoor honderd matrozen omkwamen.

Dit ongeluk en de brand werden beiden aan moedwil toegeschreven.

BELGIE

De kamer van vertegenwoordigers heeft zich in hare zitting van den 11 Maart bezig gehouden met het wets-ontwerp betrekkelijk den afkoop van den tweeden termijn der Nederlandsche schulvordering. Het eerste en voornaamste artikel dier wet is dien dag aangenomen. Het luidt thans aldus:

» De Regering wordt gemagtigd, om in eens of bij verschillende gedeelten eene geldleening van 84,656,000 franken te openen, om den afkoop te bewerken van het kapitaal van 80,000,000 gulden, à 2½ per cent, vermeld onder no. 7 van het artikel 63 van het [tusschen Nederland en Belgie] gesloten verdrag van 5 November 1842, hetwelk bij de wet van 3 Februarij 1843 is goedgekeurd. Er zal voor de amortisatie van deze geldleening hoogstens één ten honderd jaarlijks van het nominaal kapitaal kunnen worden afgezonderd, onafhankelijk van de renten der geamortiseerde obligatien."

De beraadslaging heeft op genoemden dag uitsluitend geloopen over een voorgesteld amendement van den heer Castiau, strekkende om te bepalen, dat de regering de leening zou moeten sluiten door het middel van openbare mededinging, en wel bij voorkeur door middel van eene voor het publiek opengestelde inschrijving. De ministers hebben bij herhaling verklaard, dat zij, indien de omstandigheden daarvoor gunstig waren, zeer zeker de leening op de voorgestelde wijze zouden sluiten, doch dat er acht, tien, ja twaalf maanden zouden kunnen verloopen, eer die leening geopend wierd; dat men niet wist, welke staatkundige of finantiele omstandigheden alsdan of in dien tusschentijd zich konden voordoen, dat de regering daardoor misschien in de noodzakelijkheid zou kunnen worden gebragt, om met groote bankiershuizen te handelen, en dat het dus van belang was, dat hare handen in dit opzigt niet gebonden waren. Verscheidene financiers in de kamer, zoo als de heeren Osy en Cogels, hebben aan deze beschouwing der ministers hun zegel gehecht. Andere leden daarentegen, zoo als de heeren Rogier, en Devaux, hebben het amendement ondersteund. De laatste beweerde op verschillende gronden, dat de verpligting tot openbare inschrijving in de wet moest geschreven worden. In den loop zijner redeneringen stelde hij wel de waarschijnlijkheid op den voorgrond, dat er nog verscheidene maanden zouden verloopen eer de leening gesloten wierd, maar beweerde toch, dat de bewoordingen van het verdrag van 1842 de mogelijkheid niet uitsloten, van het aangaan eener overeenkomst met de Nederlandsche Regering, waardoor de betaling vervroegd zou worden. Hij meende, dat het denkbaar was, dat de Nederlandsche Regering, binnen zeer korten tijd, de afgeloste of ingetrokken Nederlandsche schuldbrieven, waarvan in het verdrag gesproken wordt, zou kunnen vertoonen, en dat alsdan, de omstandigheden gunstig zijnde, de leening en dus ook de betaling dadelijk plaats had.

De meerderheid der Kamer heeft toegegeven aan het verlangen der ministers, om in dezen de noodige vrijheid te bezitten, en het amendement van den heer Castiau is dus verworpen.

NEDERLAND

BREDA 13 Maart. Gisteren morgen omstreeks acht ure hadden wij hier een zwaar onweder vergezeld van hagel en bliksem, welke in den omtrek twee ongelukken heeft veroorzaakt. De bliksem sloeg te Etten in den toren, het spits brandde geheel af, en het dak der Protestantsche kerk werd zeer beschadigd; maar het werd met het aangrenzend dorpshuis door doelmatig aangewende blusschmiddelen gered.

Te Rijsbergen geraakte eene hoeve door den bliksem in den brand. Zij werd genoegzaam geheel door de vlammen vernield.

— De Minister van Marine heeft ter kennis gebragt van de ouders of voogden, die voor hunne zonen of pupillen de admissie op het Koninklijk Instituut voor de Marine te Medemblik reeds hebben verzocht, of alsnog wenschen te erlangen, dat er, naar aanleiding der bepalingen, vervat in het reglement voor het gezegde Instituut, in de eerste dagen der maand Julij dezes jaars te Medemblik een examen van aspiranten, zich bestemmende voor de zeedienst, zal plaats hebben, en dat, om daartoe te worden toegelaten, men zich bij requeste aan het Departement van Marine, vóór of uiterlijk op den eersten Mei aanstaande, zal moeten aanmelden, met overlegging van de vereischte bescheiden, voor zoo ver die niet reeds vroeger ingezonden en bij voorschreven Departement berustende zijn. Het rekwest zal moeten aanduiden den naam, den stand of het beroep, de woonplaats, de geboorteplaats en godsdienst van den vader en de moeder, of van de voogden, als mede het bepaald verlangen, dat de jongeling voor de zeedienst worde opgeleid, en voorts vergezeld zal moeten gaan van de volgende stukken ten 1°, van een certificaat van het bestuur der woonplaats van de ouders of voogden, waaruit blijkt, hoe lang zij aldaar gedomicilieerd zijn geweest; ten 2°, van de geboorte-acte van den aspirant, en ten 3°, van eene verklaring eens geneesheers, inhoudende dat de aspirant gevaccineerd is of de kinderpokken heeft gehad. Zullende, alvorens de toelating tot het examen plaats hebbe, door den officier van gezondheid van het gezegde Instituut naauwkeurig worden onderzocht, of de aspiranten zijn van eene goede physieke gesteldheid en vrij van ligchaamsgebreken, welke voor de dienst ongeschikt maken. Al de overige voor hen benoodigde inlichtingen zijn aangewezen in de aankondiging van den 18 April 1838, destijds geïnsereerd in de Nederlandsche staats-Courant.

Mengelwerk,

Kan eene NATIONALE ARMEE aangevoerd worden tegen DE NATIE?

Tijdens de beraadslagingen over de groote wet zijn er vele redeneringen bijgebragt, die opzien hebben gebaard en nog zullen bewaard blijven in het geheugen der menschen; maar geene was er die grievender indruk maakte op de welgezinde inwoners dezer landen, dan de verklaring, door den Minister van oorlog in de Kamer gegeven, dat hij des noods op de armée kon rekenen om de orde te handhaven en de wet te doen uitvoeren. Deze verklaring zoude in vele opzigten meer dan grievend en bijna beleedigend worden, indien zij in ernst had kunnen worden gegeven; doch bij het minste nadenken wordt zij belagchelijk bevonden en verandert in eene ijdele [illegible] op dit oogenblik geene sprake van die hulp, welke de militaire magt aan de gewone politie moet aanbrengen bij op zich zelve vreedzame en altoos partiele groote verzamelingen van menschen, zoo als bij dijklegers, openbare executien, voltooijing van groote publieke werken en dergelijken, bij welke het vertoon van een klein detachement militairen genoegzaam is om de rust te bewaren. Van deze was geen sprake, want tot nu toe was er nog niemand aan de gezindheid van de militaire magt getwijfeld, om die geringe doch hoogst nuttige dienst te verrigten. De vraag was deze: of bij eenen algemeenen weerzin en tegenstand der natie, welke de wet onuitvoerbaar zoude kunnen maken, men op de armée zou kunnen rekenen? en in dien zin wordt de verzekering van den minister belagchelijk.

De ondervinding had reeds kunnen leeren, hoe ongenoegzaam eene armée is, om den tegenstand eener natie te bedwingen, zelfs in tijden, toen er nog een afzonderlijke krijgsmansstand bestond, geheel in belangen afgescheiden van de burgerij, en het ongewapend volk tegen de werking van geregelde troepen toch niet opzag; maar nu de armée uit landskinderen bestaat, die men tegen hunne eigene betrekkingen zoude moeten aanvoeren; nu men achtereenvolgende al het landvolk jaar op jaar in de wapenen heeft geoefend en het dan weder huiswaarts heeft gezonden; nu die wapenoefening zich niet meer bepaald heeft, zoo als voorheen, tot eene zamenwerking in gelederen, maar zich uitgestrekt heeft tot eene personeele tirailleur-verdediging; nu de Noord-Amerikaansche en Spaansche oorlogen getoond hebben, wat die verdediging vermag, en te Saragossa, te Parijs en te Brussel hoe ieder huis daartoe kan aangewend worden, is het grootspraak geworden te dreigen, eene armée tegen eene natie te zullen aanvoeren, vooral op een oogenblik, dat men zijne nationale armée voor het overgroote meerendeel naar huis heeft gezonden en niet eens onder de wapenen heeft, en dat die armée bijna alleen bestaat uit kaders; dat men geen manschappen genoeg heeft om de poortwachten te bezetten en de gewone garnizoensdienst te verrigten; op een oogenblik dat men bijna nergens troepen meer ziet, behalve ter parademakerij in de residentie en tot onontbeerlijke bezetting van eenige grensvestingen. Indien het er toe zoude komen, hetgeen God verhoede, dat onze armée tot zulk een heilloos doel zoude moeten worden aangewend, dan zoude men moeten beginnen, even als in 1830, met het oproepen van de miliciens, dat is, de eigentlijke armée, lieden die thans in hun ouderlijk huis de ontevredenheid over onze wetgevende maatregelen deelen; en die zouden op de eerste roepstem ijlen om de wapenen optevatten tegen hun eigene verwanten! En voor de gemoedsstemming, welke die lieden alsdan zullen hebben, staat onze minister van oorlog in bij de Tweede Kamer! — dit is meer dan bespottelijk. Had de heer *van Hall* het gezegd, men zoude het kunnen begrijpen; hij heeft nooit eene nationale armée van nabij gezien, noch gekend. Toen het oogenblik van gevaar en van volkswapening daar was, bleef hij te huis, ter verzorging van zijne groote huishouding zonder kinderen, of tot konservatie van zijne gezondheid, die zeer goed is; want de natuur geeft dikwijls mildelijk aan de eene zijde, wat zij van de andere weigert. Maar dat de heer *List* eene verklaring heeft kunnen geven, omtrent den geest van eene armee, die niet onder de wapenen is, kan moeijelijk worden verstaan; hij die alles in persoon heeft kunnen gadeslaan en nog vóór Leuven heeft kunnen zien, hoe weinig men zelfs van eenen zegevierenden troep verzekeren kan, wie bij een onverwacht oorlogstoeval zal blijven staan en wie zich bij eene deroute zal mede laten wegslepen. Er kunnen te voren geene verzekeringen gegeven worden omtrent de houding van troepen bij volkstegenstand, zulke verzekeringen waren ergerlijk voor de natie. Wij zien in, dat het bijna ongepast is dit onderwerp te behandelen; maar de drukpers mag niet zwijgen over hetgeen in de kamer werd besproken. Gelukkig is het evenwel, dat onze Regering op hechtere grondslagen rust, dan de verzekeringen der ministers; zij heeft gelukkig de bajonetten niet noodig, om zich te doen eerbiedigen, zoolang de Nederlanders in hun hart verknocht blijven aan het regerend huis en dankbaar herdenken, hetgeen zij in oogenblikken des gevaars aan hunnen Vorst verschuldigd waren.

Wij zijn verzocht het volgende uit de *Nieuwe Rotterdamsche Courant* over te nemen.

Het Gazlicht van den Heer HALLO, TE 'sGRAVENHAGE.

Daar zijn menschen van hardnekkigen moed, mannen, wier element het is, te worstelen tegen schijnbaar onoverkomelijke hinderpalen, lieden die, wanneer de uitkomst wiskundig zeker gaat, zich met eene aangelegenheid, van welken aard ook, minder of in het geheel niet zouden inlaten; maar die, wanneer de kansrekening slechts goed is, een de onderneming loffelijk heeten mag, niet rusten voor dat het doel werd bereikt, of, ten minste, bewezen onbereikbaar te zijn. — Zulke karakters leverde ten alle tijde, bijzonder ons Nederland, in grooten getale op. En geen wonder; immers hier moest de bodem, eenmaal aan den oceaan ontrukt, steeds aan de dreigende woede der baren betwist blijven; — en Nederland zegevierde zoo over de reuzenkracht der natuur, telkens als deze met haar in het strijdperk durfde treden. — Ja alomme, waar wij het oog slaan, overal, geheel onze geschiedenis door, is volhardende geestkracht het kenmerk, de stempel, waarmeê de Nederlander zich van andere volken gunstig onderscheidt; en ziedaar het hoofddenkbeeld dat ons bezielde, bij het bezoek, door ons dezer dagen afgelegd, in de fabriek, de werkplaatsen, de magazijnen en verdere etablissementen van den Heer F. J. HALLO, den onvermoeid-ijverigen man, die in ons vaderland tot stand heeft gebragt een tak van nijverheid, zeker hoogst belangrijk uit meer dan één gezigtspunt, te weten, de *verlichting door middel van vloeibaar gaz.*

Ruim drie jaren zijn er verloopen, sedert de Heer HALLO zich, met de noodige kennis van schei-, natuur- en werktuigkunde toegerust, meer bepaald begon toe te leggen op de studie der verschillende vindingen ten aanzien van den lichtbrand, in onderscheiden Rijken van Europa beproefd en te werk gesteld, nadat reeds de olielamp, zelfs met dubbelen lichtstroom (gelijk de CARCEL en anderen) in de schaduw was geraakt, door het licht, in Engeland uit *steenkolen*, in Frankrijk uit *hout* te voorschijn gebragt. — Toen was de gedwongen kaars gewroken, sints de haar vijandige olie voor de gaz, als verlichtingsmiddel, meer en meer plaats ruimen moest! — En, gelijk steeds het geval is, de geest, eenmaal op een zeker bepaald punt werkzaam, oefende zich nu ook onafgebroken in het bespiegelen eener zaak, die voor de zamenleving kan worden beschouwd als te zijn, meê van de eerste en noodzakelijkste behoefte: *licht is leven.*

Sedert het midden der XVII eeuw werden de *steenkolen* door BECKER, in Duitschland, en bij den aanvang der XVIII eeuw door CLAYTON, in Engeland, als de bron van eene lichtende gazstof aangemerkt, beproefd en, met goed gevolg, erkend. — Dat was eene belangrijke schrede voorwaarts, daar toch de onreinheid niet alleen van de olie, maar ook de altijd min of meer walmende uitwerking van dat licht brandmiddel een bezwaar opleverden, dat gepaard ging daarenboven met de gedurige verstoring van het mechaniek der lamptoestellen zelve, waardoor een onophoudelijk, en, vooral bij de Carcellampen moeijelijk en zeer kostbaar herstellen niet te vermijden was. — Doch, ook de *steenkolengaz* had hare nadeelige zijde, zoo wegens het *voor* vergulde en andere stoffen enz. bederfelijk en zwartmakend beginsel (een gevolg der zich daarin bevindende zwavelachtige waterstof-gaz), meer bijzonder wegens het gevaarlijke, dat er, bij de minste opening in de buizen, voor brand in de woningen en magazijnen uit te duchten staat; om niet te spreken van het kostbare en ongerieflijke, dat er in gelegen ligt voor den gebruiker dezer gazsoort; immers zij vordert den aanleg van buizen door gevels en door muren, door zoldering en door vloeren, voorzeker, een bezwaar, dat door de meerdere, onbetwistbaar veel meerdere waarde van de steenkolengaz boven de beste olieverlichting toch nog niet weggenomen wordt, en welk bezwaar evenmin weggenomen wordt door het zoogenaamde *draagbare* gazproduct (*gaz portatif*), waartoe al evenzeer groote kostbare *Gazhouders*, die soms eenige honderde kubiek-voeten gaz moeten kunnen bevatten, benevens buis- en pijpwerk in de huizen der gebruikers onvermijdelijk zijn, te gelijk dat deze behalve het brandgevaar, ook nog een altijd on-

aangename geur (*gebrand of niet gebrand*) in de woningen onderhouden.

Men zag alom gedurig aan paart *andere* lichtbrandmiddelen uit, middelen, minder gevaarlijk, minder omslagtig, minder ongerieflijk, en tegelijk ook minder kostbaar. — Wij willen ons hier niet wagen in al de bijzonderheden der historie van het gazlicht; maar wel mogen wij toch in het voorbijgaan aanstippen, hoe, op het voetspoor van den geleerden en vernuftigen JOBARD, in Belgie, door GENGEMBRE in Frankrijk, met goed gevolg gaz uit *water* werd getrokken, en voorts het hydrogenium met een mineraal-produkt werd gekarboniseerd. — Zoo ook verdient genteld te worden de, door gevaar en groote kostbaarheid, mislukte poging, om de gas, bij middel van sterke zamendrukking, in kleine voorwerpen vervat, voor verplaatsing vatbaar te maken. — De namen van BELL en WILLCOCK in Engeland, van ROBERT en ROUEN in Frankrijk, van MOLLER in Duitschland, van JENNINGS in Amerika, zijn allen van betrekkelijk gewigt, voor wat aangaat de verschillende pogingen, door elk hunner in het werk gesteld, ter verkrijging van een voor alle standen, en voor ieders behoefte volkomen berekend en volmaakt lichtbrandmiddel door gaz, ter vervanging voor goed van den oliebrand, als in alle opzigten ondergeschikt aan het bezwaar van meerdere kostbaarheid, onreinheid, ongelijkmatigheid en gedurige vernieuwing van lamptoestellen, als buizen, ringen, pitten enz., om niet te spreken van het gedurig schoonhouden, katoenverwisselen, afknippen, op- en neerdraaijen en wat dies meer zij.

Maar, wij stappen over het veld van wetenschap ditmaal luchtig heen, om liever een oogenblik langer te vertoeven bij de beschouwing der etablissementen van den Heer HALLO, onzen verdienstelijken landgenoot te *'s Gravenhage*. Met volhardenden ijver en onwankelbaren moed, innig overtuigd van de overwinning aller hinderpalen, mogt het den wakkeren man gelukken, in de Vorstelijke Residentie tot stand te brengen, en zulks geheel uit eigen middelen, eene door den Koning geoktrooijeerde fabriek van *vloeibaar gaz*, een lichtbrandmiddel thans tot den hoogsten trap van volkomenheid door hem gebragt, als verplaatsbaar, niet gevaarlijk, min kostbaar, zonder ongerief van smook, voortdurend gelijkmatig, aan geen last van schoon houden der lamptoestellen in 't minste onderhevig. Belendend aan dit belangrijk Etablissement van Nijverheid staat, nevens de berg en oplegplaats der tot verzending gereede gazstof het Magazijn van almede geoktrooijeerde *Lamptoestellen* door den Heer HALLO ingerigt, eene verzameling van over de honderd zeventig lamp-, kandelaar-, lantaren-, kroon-, luster- en blakersoorten, hierbij duizendtallen opgelegd ter verzending naar de verschillende Depôts in Nederland, als te Amsterdam en te Haarlem, te 's Gravenhage en te Delft, te Rotterdam en te Schiedam, te Dordrecht en te Gorinchem, te 's Hertogenbosch, en te Vlissingen. In al deze steden des Rijks zal men sierlijke winkels geopend vinden, waar het oog aangenaam wordt gestreeld door tal en keur van gazlampen, welke de zorg van den Heer HALLO in een ongeloofelijk kort tijdsbestek wist te doen maken, tot een groot middel van welvaart tevens voor de arbeidende klasse, die thans naar werk hunkert. In zijne eigene fabrieken, en door hem verordende werkplaatsen, heeft de Heer HALLO ver over de twee honderd personen gelegenheid tot nuttigen arbeid verschaft. — Zóó iets heeft zeker in dezen oogenblik wat te beteekenen, en zóó iets verdient wel de erkentelijkheid van het Publiek. Maar de Heer HALLO heeft ook nog een derde punt van Atelier, waar, zoowel te 's Gravenhage, als te Amsterdam, te Dordrecht, te Haarlem, te Breda en te 's Hertogenbosch, en in vele andere plaatsen van het Koningrijk, honderde handen bedrijvig zijn met het gieten en draaijen van koper, zink en andere metalen, met vergulden, met modelleren, met glas- en kristalslijpen met koper- en blikslagerij, met verwen, verlakken, kunstdraaijen en nog vele andere verwante takken van nijverheid.

Rekent men nu daarbij den weldadigen invloed, door dit een en ander uitgeoefend, ook op de middelen van vervoer, op de verschillende vakken van administratie, (kantoor- en drukwerk, ja, wie weet op nog hoeveel andere bronnen van volksbestaan, dan voorwaar, moet elk dien de bloei der nijvere volksklasse, in deze dagen van weinig verdienste voor den braven handwerksman, ter harte gaat, den Heer HALLO toejuichen, aanmoedigen, en zijn werk in bescherming nemen als een gewrocht van onvermoeide studie en trotsering aller bezwaren, die zich (*en ontelbaar!*) in den weg plaatsen ter verijdeling, zoo mogelijk, van eene onderneming, die, als tot de dagelijksche behoefte van ieders huisgezin behoorende, met anders dan zegevierend het veld zal behouden, op voordeel en eigenbaat; die twee groote vijanden van de welvaart eener Natie.

Het Hallo-gazsysteem (berustende op het *hydrogenium quadri-carbonisatum*) komt het zonlicht meest nabij, zoo door lichtend vermogen, als door het bewaren der kleuren gelijk op vollen dag; — het oog wordt er niet door beleedigd, en op aanmerkelijken afstand behoudt het licht zijne kracht, als nabij.

Ruim twintig steden zullen voorts onverwijld mede in het bezit worden gesteld van Hallo's Gaz en lamptoestellen: Utrecht en Amersfoort, Goes, Zierikzee en Bergen op Zoom, Breda, Eindhoven en Tilburg, Maastricht en Roermonde, Zwolle, Deventer en Kampen, Almelo, Nijmegen, Grave, Arnhem, Thiel, Bommel, Brielle en Hellevoetsluis.

Doch wij eindigen, in het volle vertrouwen, dat de aandacht van onze Landgenooten reeds genoegzaam op deze nieuwe inrigting van nijverheid in Nederland zal zijn gevestigd, en een ieder niet ons gaarne zal medewerken tot de bestendiging en uitbreiding eener zaak, die den Heer HALLO tot roem, het vaderland tot nut en allen, die haar van nabij kennen, tot genoegen en voordeel zal strekken.

Advertentien.

* * Heden overleed alhier na eene kortstondige ongesteldheid, tot mijne groote droefheid, mijnen geliefden echtgenoot *PETRUS PASCHALIS SMOLDERS*, in den ouderdom van 38 jaren en 2 maanden.

W. P. SMOLDERS,
geb. MESENIG.

GEERTRUIDENBERG,
den 6 Maart 1844.

TE HUREN,
door verandering van woonplaats.

Een schoon, wel doortimmerd en zeer goed ter nering staand *HUIS*, te *Weert* op de Markt, in het aanzienlijkste gedeelte der Stad, met allen geplafonneerde BOVEN- en BENEDEN-VERTREKKEN en verdere Geriefelijkheden, waarin thans eene Blaauwverwerij wordt uitgeoefend en wijders geschikt tot allerlei bedrijf, als ook voor Heeren wo[illegible].

Adres met *Franco Brieven* bij den Heer WOUTERS aldaar.

* * De Notaris *W. D. VAN ROGGEN*, te *Wijchen*, zal op Donderdag den 28 Maart 1844, des voormiddags om 10 ure, ten huize van A. ROELOFS, in den Adelaar te *Wijchen*, doen Inzetten, om op een nader te bepalen dag Finaal te worden verkocht:

Een Perceel extra best UITERWAARDSCH HOOILAND, gelegen te *Demen* (Gemeente *Dieden*) groot 4 Bunders, 94 Roeden, 60 Ellen, Sectie B. No. 2.

Een Perceel BINNENVELDSCH WEILAND, gelegen als voor, groot 4 Bunders, 34 Roeden, 70 Ellen, Sectie B. No. 161.

Een Perceel BINNENVELDSCH WEILAND, gelegen te *Dieden*), groot [illegible] Bunders, 56 Roeden, Sectie C. No. 481.

Een Perceel BINNENVELDSCH WEILAND, gelegen te *Dennenburg* (Gemeente *Deursen*), groot 3 Bunders, 62 Roeden, 60 Ellen, Sectie B. No. 94 en 95.

* * F. J. M. RITS, Notaris, residerende te *'s Hertogenbosch*, zal, voor zijne Principalen, op Zaturdag den 23 Maart 1844, des avonds ten zeven ure, in het Oud-Stads-Koffijhuis aldaar, in het openbaar finaal verkoopen:

BINNEN DE STAD 'S HERTOGENBOSCH.

EERSTE KOOP.

Een GEBOUW, gemerkt G. No. 131, V. G. No. 111, gebruikt wordende voor STEENHOUWERIJ, bestaande in een groot PAK- of WERKHUIS, twee BOVEN ACHTERKAMERS, KEUKEN en twee ruime ZOLDERS, staande op de breede Haven, binnen de Stad *'s Hertogenbosch*, met OPENPLAATS, TUINTJE en eene ruime, zeer geriefelijk en met veel zorg ingerigte WONING over het TUINTJE, uitkomende op Stads Wallen, met eenen uitgang aldaar; de ACHTERWONING bevat: eene ruime BENEDENKAMER, KELDERKAMER, KEUKEN en KELDER, eene afzonderlijke BOVENWONING, bevattende: drie BEHANGEN en GEPLAFONNEERDE KAMERS, een SLAAPKAMERTJE, KEUKEN en ZOLDER, voorts twee BERGPLAATSEN op de OPENPLAATS, mede ingerigt tot KEUKENS, ERVEN, POMP op de OPENPLAATS, en verdere GEMAKKEN, Kadastraal bekend, Sectie G. No. 2146, ter grootte van 3 Roeden en 33 Ellen.

Het geheele pand is in de laatste jaren schier geheel vernieuwd, en biedt voor de STEENHOUWERIJ, TIMMERMANS-WERKHUIS, HOUT-, STEEN- of GRAAN-HANDEL de beste gelegenheid aan.

Te aanvaarden op 1 Mei 1844.
Ingezet met de slagen op . . . . f 2400,00.

TWEEDE KOOP.

Een HUIS, gemerkt G. No. 181, V. G. No. 149, met ERF, staande en gelegen te *'s Hertogenbosch* in de St. Jansstraat, kadastraal bekend sectie G. No. 933, ter grootte van 24 Ellen.

Dit HUIS bevat VOORHUIS, BINNENVERTREK met SLAAPSTEDE en KAST, drie BOVEN-VERTREKKEN met SLAAPSTEDEN, ZOLDER en PRIVAAT.

Te aanvaarden op 1 Mei 1844.
Ingezet met de slagen op . . . . f 350,00.

Nadere onderrigting is te bekomen ten Kantore van den Notaris RITS voornoemd.

Graanmarkt

te 'S HERTOGENBOSCH,

van Maandag, Dingsdag en Woensdag, den 11, 12 en 13 Maart 1844.

De aanvoer van granen was gering, hetwelk aan de hoogen waterstand, waardoor de wegen eenigzins zijn geinundeerd, kan toegeschreven worden, het ter markt zijnde was vlug opgeruimd, het navolgende is besteed geworden, als:

ROGGE.	f 4,65 à f 5,15.
BOEKWEIT.	– 4,95 – – 5,30.
HAVER.	– 2,15 – – 2,35.

Notering der presumtive waarde der Granen, naar derzelver wigt berekend:

ROGGE van 68, 70, 72 Ned. P.	f 4,65,	4,95,	5,15.
BOEKW. » 64, 66, 68 » »	– 4,85,	5,15,	5,35.
HAVER » 38, 41, 44 » »	– 1,90,	2,20,	2,40.

per Nederlandsch pond.

Rogge 6¾ à 7¼ ct., Boekweit 7¼ à 7⅝ ct., Haver 5 a 5½ ct.

Hoe wenschelijk het is, om bij de verkoop van granen meer algemeen het wigt ingevoerd te zien, zal zich duidelijk verklaren, indien men slechts in aanmerking neemt, dat dikwerf bij den verkoop alleen op staalmonster, zonder bepaling der zwaarte, voor 2e kwaliteit graan, ter [illegible] meer dan de effective waarde betaald wordt, en wel na berekening der prijzen der 1e kwaliteit, hetwelk bij wigt bepaling niet dan bij groote behoefte het geval kan zijn.

Zijnde de middelprijs van de Rogge, waarnaar de zetting van het brood op Donderdag den 14 Maart is geschied 4.87[49]

De 3 Nederl. ponden Roggenbrood 26 Cent.
Het [illegible] Boter, f 0,50 à f 0,60.

BEURS VAN AMSTERDAM.

Heden, Woensdag 13 Maart 4½ Ure.

W. S. 2½ pCt. 57⅞ [illegible]. Dito 5 pCt. 100[illegible]. Synd. 4½ pCt. 95⅝ [illegible]. Dito 3½ pCt. 82, 81½. Handelm. 145⅝, 146⅞, 145[illegible]. O. I. 5 pCt. 99[illegible]. Amort. Holl. Spw. 94[illegible], 94½. Kanl. [illegible] 22. Dito 3 pCt. 36½. Passive 6[illegible]. Port. [illegible] 2½ pCt. 47[illegible]. Oude Russen 4 pCt. 91[illegible]. Do. Stiegl. en Co. 90[illegible]. 6 pCt. Amerik. Bank-akt. 7. Mexik. 33[illegible]. Columb. 12. Peruan. 1[illegible].

Ter drukkerij van D. A. A. de ROOIJ.